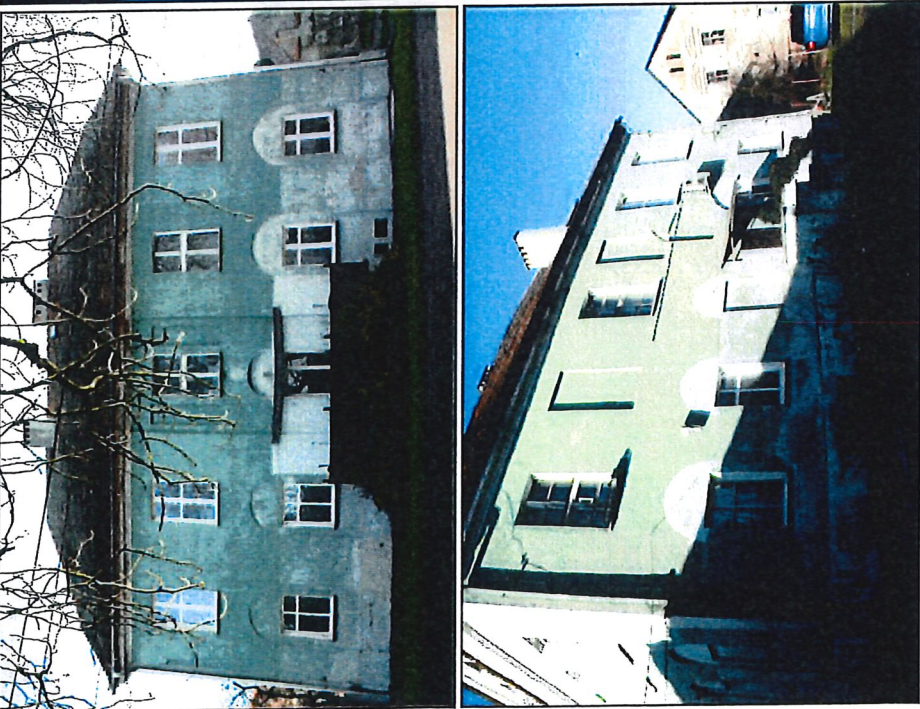
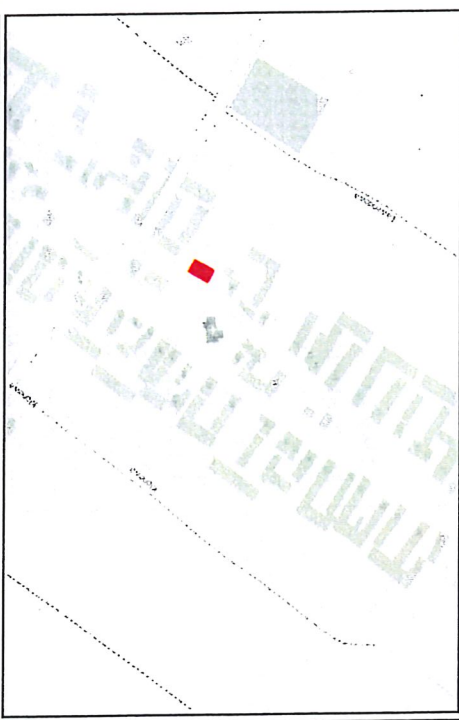


GEZ 3	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalny, d. plebania	2. Czas powstania 1 ćw. XIX w., l. 20. XX w.		
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 			4. Adres Czeska Wieś nr 4, dz. nr 442 5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka 6. Formy ochrony Wpis do rejestru zabytków pod nr 1966/72 z 15.11.1972 r. Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka

1. Widok od wsch. 2. Widok od pld. 3. Widok od pld.-wsch. 4. Lokalizacja.

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorf*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właścicieli klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Janówce Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano krużgół. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmieci, 24 zagrodnice i 11 chatupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek zlokalizowany jest w centralnej części wsi, nieopodal kościoła. Pierwotnie była to plebania, następnie szkoła, obecnie pełni funkcje mieszkalne. Usytuowany kalenicowo względem drogi, założony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny na wysokim cokole, podpiwniczony, nakryty dachem naczółkowym. Murowany, otynkowany, z pokryciem dachowym z dachówki ceramicznej karpówki układanej podwójnie w koronkę. Elewacja zachodnia pięciodziowa, z otworem wejściowym w osi środkowej prowadzącym na taras. Oś środkowa nieco cofnięta. Elewacje szczytowe czterosiowe. Elewacja wschodnia sześciosiowa z otworem wejściowym w osi czwartej dostępnym terenowymi schodami. W elewacjach zachodniej i szczytowych otwory i blendy pierwszej kondygnacji w ślepych arkadach. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto, jedynie w partiach szczytowych również łukiem odcinkowym. Dekoracja architektoniczna przede wszystkim w postaci wyładowanych gzymsów. Stolaria okienna wiorna, dwudzielna, jedno- i dwupoziomowa, z podziałami skrzydeł szczelblanami lub bez. Większość okien PCV. Drzwi wtórne stalowe i PCV.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak jest widocznych ugięć czy falowania, w pokryciu nie występują ubytki. Wody opadowe odprowadzane są z połaci poprzez rynny i rury spustowe wprost pod mury budynku. Mury bez widocznych odchyleń czy spękań, w partiach dolnych ze śladami zawilgocenia. Tynki wtórne, lokalnie spękane i odparzone. Zapewne w trakcie ich wymiany uproszczeniu uległa dekoracja architektoniczna, zlikwidowano m. in. gzyms międzykondygnacyjny i boniowanie strefy wejściowej. Przekształceniu uległo główne wejście do budynku, likwidacji uległy schody zespolone dwustronne, a w ich miejsce powstał taras. Niemal całkowitej wymianie uległa stolaria okienna i drzwiowa, a istniejące okna i drzwi posiadają formy współczesne.

Postulaty:

- zidentyfikowanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów,
- uzupełnienie ubytków tynków,
- demontaż z elewacji jednostki zewnętrznej klimatyzacji, anten, markizy i daszku ponad wejściem od strony wschodniej,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: wymiany tynków na nowe na bazie wapna hydraulicznego wraz z przywróceniem historycznej formy dekoracji architektonicznej; przywrócenia pierwotnej formy wejścia do budynku wraz z schodami; wymiany okien i drzwi na stolarkę o formach powtarzających rozwiązania historyczne.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.



11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków